
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

הפסיכואנליזה שלאחר פרויד: פרשנות, נוכחות וצמיחה - 51553

תאריך עדכון אחרון 16-03-2020

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: פסיכולוגיה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופסור גבי שפיר

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: Shai.Iederman@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: לאחר השיעור בתיאום מראש

מורי הקורס:

מר אורי פליישמן,
גב חווה ברקאי מלצר,
ד"ר שלמה ביינארט

תאור כללי של הקורס:

החשיבה הפסיכואנליטית אחרי פרויד עברה תמורות ושינויים. יש הרואים בהם פיצול ויש הרואים בהם התכנסות למבנה מורכב יותר. בקורס תסקרנה מספר התפתחויות תיאורטיות בחשיבה הפסיכואנליטית כפי שבאו לידי ביטוי בתיאוריה הקליניאנית, בתיאוריה של יחסי אובייקט, בפסיכולוגית העצמי ובתיאוריה ההתייחסותית.

מטרות הקורס:

הקניית הכרות בסיסית עם התיאוריות הפסיכואנליטיות המרכזיות לאחר פרויד.

דיון ביקורתי והשוואתי בין התיאוריות השונות הנוגע בהנחות היסוד, במושגים התיאורטיים והתהליכיים, בהגדרת הפתולוגיה או הבריאות הנפשית ובטכניקה.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

לקרוא באופן ביקורתי ומושכל מאמרים ותיאורי מקרה ממגוון התיאוריות השונות.

יוכלו להמשיג בקווים כלליים תופעות חברתיות ואנושיות ובכלל זה מקרים בפסיכותרפיה תוך שימוש במושגי היסוד של התיאוריות.

דרישות נוכחות (%) :

85

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות פרונטליות.

הגשת שלושה תרגילים וקבלת משוב עליהם.

דיון בקבוצות תרגיל קטנות - רשות.

כתיבת עבודה מסכמת.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

מר אורי פליישמן

שיעורי

פרויד-קליין

הרצאה א:

הלא-מודע והמערך הטיפולי

אציג את כלל היסוד של הפסיכואנליזה המזמין את המטופל לשתף במה שעולה בדעתו ונראה את היחס שבין האסוציאציות החופשיות לבין הלא-מודע. נבחן את מושג הפנטזיה הלא-מודעת ונראה כיצד המערך Setting הטיפולי משמש כר לחקירתה. נבין מדוע השאיפה להכיר את עצמנו על החלקים הלא-מודעים שלנו תובעת אומץ. נמחיש זאת באמצעות דוגמא מחיי היום-יום וננסה להבין את הערך התרפויטי שיש בה.

הרצאה II:

הפנטזיה הלא-מודעת והמפגש עמה באמצעות ההעברה

תחילה אתאר בקצרה את העקרונות המנחים לפסיכואנליזה של ילדים, כפי שפיתחה אותם מלאני קליין. באמצעות הצגת מקרה של טיפול בילד בן 10 אמחיש את העבודה הטיפולית המדגישה את המושגים פנטזיה לא-מודעת והעברה. נראה כיצד עולמו הפנימי של הילד מעצב את המפגש עם המטפל. במסגרת ההעברה מוחיים הבטים פנטזיונים, אז ניתן לחוות אותם באופן משמעותי, ולהכירם כך שתתאפשר תמורה חיובית במעגל חייו של הילד. באופן זה החיבור ללא-מודע עשוי להיות גורם מרפא ולזמן בחירה חופשית הולכת וגדלה. הרצאה III:

העמדה הסכיזו-פרנואידיה והעמדה הדפרסיבית

העמדות הנפשיות שקליין גילתה בעבודתה עם ילדים ושאותן תיארה לאורך שנות עבודתה נוגעות להתפתחות המוקדמת. בתקופה זו אנו מבססים בתוכנו עוגן יציב להמשך החיים – "האובייקט הטוב". בשיעור נתאר את האתגרים השונים העומדים בפני התינוק בשנתו הראשונה וכיצד בעזרת הפנמה מיטיבה הוא מנסה להתמודד עימן. נראה כיצד העמדות כוללות מערכים של יחסים בין אישיים, פנטזיות, משאלות, הגנות שמעצבות את חוויותנו לאורך החיים ובעזרת דוגמאות נבחן את הערך הקליני שהן מספקות.

משנתו של ד. ו. ויניקוט

גב' רות פרנקל נוטקביץ

שיעור 4

ויניקוט, ד. ו. (2009 [1960]) התיאוריה של יחסי הורה-תינוק, בלוויית מבוא מאת אראל, א., בתוך ברמן, ע. (עורך), עצמי אמיתי, עצמי כוזב, תל אביב: עם עובד, עמ' 178-198.

שיעור 5

ויניקוט, ד. ו. (2009 [1960]) עיוות האני במונחים של עצמי אמיתי ועצמי כוזב, בלוויית מבוא מאת ברמן, ע., בתוך ברמן, ע. (עורך), עצמי אמיתי, עצמי כוזב, תל אביב: עם עובד, עמ' 199-213.

שיעור 6

ויניקוט, ד. ו. (1995 [1971]) אובייקטים של מעבר ותופעות מעבר, משחק ומציאות, תל אביב: עם עובד, עמ' 35-56.

ויניקוט, ד. ו. (1995 [1971]) משחק, אמירה תיאורטית, משחק ומציאות, תל אביב: עם עובד, עמ' 66-78.

גב' טלי תמיר אורון

פסיכולוגיית העצמי

שיעור 7 - היינץ קוהוט האיש והגותו;

מוינה לשיקגו. על חייו האישיים וההתפתחות התאורטית שלו ושל פסיכולוגיית העצמי.

שיעור 8 - הבנת האמפתיה בחשיבה הקוהוטיאנית; האמפתיה כמגדירת השדה הפסיכואנליטי, היבטים קליניים ואתיים של עבודה מתוך פרספקטיבה אמפתית.

שיעור 9 - על תפיסת הדחפים בחשיבה הקוהוטיאנית; המיניות והתוקפנות בפסיכולוגיית העצמי.

ד"ר שלמה בינהארט-

הגישה ההתייחסותית:

שיעור 10- מבוא ורקע

הרקע לתהליכי הצמיחה של פסיכולוגיית העצמי, הן מתוך הפסיכואנליזה והן מחוצה לה. ובתוך כך

נתייחס למעבר לחשיבה על "פסיכולוגיה של שני אנשים, ולמרכזיותה של הטראומה בהתפתחות נפשית.

שיעור 11- חשיבה מחודשת על מושגים מרכזיים
כחלק מהשינוי בחשיבה אותה מביאה הגישה ההתייחסותית יועלו לדיון מחדש מושגים מרכזיים בחשיבה האנליטית. הן כאלה המתייחסים לחשיבה תיאורטית, ולא פחות מכך להיבטים טכניים וקליניים של הטיפול. מושגים כמו הכרה והכרה הדדית, הלא מודע ההתייחסותי ועוד.

שיעור 12- הטכניקה הטיפולית
בשיעור זה נדון מחדש בכמה מהמושגים המרכזיים בטיפול, כמו הפירוש, עמדת המטפל, ומה היא העברה.

שיעור 13 - שיעור חזרה והכנה לעבודה המסכמת - שי לדרמן

שיעור 14 - שיח בין הגישות בהשתתפות כל מרצי הקורס

חומר חובה לקריאה:

1. עצות לרופא על הטיפול הפסיכואנליטי מתוך "הטיפול הפסיכואנליטי", עמ' 92-98.
קטעים נבחרים מתוך כתביו של פרויד
רובין אנדרסון (2001). מבוא. בתוך " בתוך- רובין אנדרסון (עורך) "מאמרים קליניים על קליין וביון", מודן.
דניאל, פטרישיה (2001 [1992]). "אנליזה של ילדים ומושג הפנטזיה הלא מודעת". בתוך- רובין אנדרסון (עורך) "מאמרים קליניים על קליין וביון", מודן.
קליין, מ. (1936). גמילה. בתוך: מלאני קליין כתבים נבחרים ב'. עורכים: יהושע דורבן ומירב רוט. תרגום: אורה זילברשטיין. תולעת ספרים, תל-אביב 2013, עמ' 144-162.
ג'ון שטיינר. שיווי המשקל בין העמדה הפרנואידי-סכיזואידי ובין העמדה הדפרסיבית. עורך: רובין אנדרסון. תרגום משה ברגשטיין. תל-אביב 2001, עמ' 84-100.
ויניקוט, ד. ו. (2009 [1960]) התיאוריה של יחסי הורה-תינוק, בלוויית מבוא מאת אראל, א., בתוך ברמן, ע. (עורך), עצמי אמיתי, עצמי כוזב, תל אביב: עם עובד, עמ' 178-198.
ויניקוט, ד. ו. (2009 [1960]) עיוות האני במונחים של עצמי אמיתי ועצמי כוזב, בלוויית מבוא מאת ברמן, ע., בתוך ברמן, ע. (עורך), עצמי אמיתי, עצמי כוזב, תל אביב: עם עובד, עמ' 199-213.
ויניקוט, ד. ו. (1995 [1971]) אובייקטים של מעבר ותופעות מעבר, משחק ומציאות, תל אביב: עם עובד, עמ' 35-56.
ויניקוט, ד. ו. (1995 [1971]) משחק, אמירה תיאורטית, משחק ומציאות, תל אביב: עם עובד, עמ' 66-78.
קולקה, רענן. מבוא. בתוך קוהוט, היינץ (2005 [1984]). "כיצד מרפאת האנליזה", עם עובד.

פרק 5, קוהוט, היינץ (2005 [1984]). "כיכד מרפאת האנליזה", עם עובד.

אחרית דבר מתוך 'השבת העצמי' של קוהוט.
ברמן ע. (1997) הדדיות ואינטר סובייקטיביות במפגשהטיפולית: הרקע ההיסטורי של
הפסיכואנליזה ההתחייסותית. שיחותכריא, 3: 172-182.
מיטשלס.א. (1993). מבוא מתוך תקווה ופחד בפסיכואנליזה (עמ' 19-29). ת"א: תולעת ספרים
אולמן, חנה (2011). "פנים אחרות במראה, על משמעות האחרות בטיפול מנקודת מבט
התייחסותית", מארג: כתב עת ישראלי לפסיכואנליזה, כרך ב', עמ' 17-35.
בנימין, ג'סיקה (2005 [1988]). "כבלי האהבה: פסיכואנליזה, פמיניזם ובעיית השליטה", דביר.

חומר לקריאה נוספת:

אין

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %

הרצאה 0 %

השתתפות 0 %

הגשת עבודה 100 %

הגשת תרגילים 0 %

הגשת דו"חות 0 %

פרויקט מחקר 0 %

בחנים 0 %

אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

עוזר הוראה:

שי לדרמן

Shai.lederman@mail.huji.ac.il